

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **GOLDENBURG EUROPA GBE, spol. s r. o.**, se sídlem Křenova 438/7, Praha 6, zastoupena Mgr. Zdeňkem Burdou, advokátem se sídlem Leknínová 3033/7, Praha 10, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 9. 2018, č. j. 39193/18/5300-22441-701296, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 6. 2019, č. j. 11 Af 40/2018 – 36,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne ze dne 19. 6. 2019, č. j. 11 Af 40/2018 - 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Finanční úřad pro hlavní město Prahu vydal dne 26. 5. 2017 platební výměr, kterým žalobkyni vyměřil daň z přidané hodnoty za květen 2016 ve výši 205.519 Kč. Proti tomuto platebnímu výměru podala žalobkyně odvolání, které žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím zamítl.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou spojila s žádostí o osvobození od soudních poplatků. Městský soud v záhlaví uvedeným usnesením žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť nedoložila nedostatek svých příjmů.

[3] Soud nepovažoval za věrohodné žalobkyní předložené přiznání k dani z příjmů právnických osob, které jednak neobsahovalo otisk podacího razítka příslušného finančního úřadu, jednak nebylo řádně vyplněno (konkrétně nebylo vyplněno období, za které se podává, položky 8-12, řádně nebyly vyplněny ani údaje o podepisující osobě). Daňové přiznání navíc bylo podepsáno Martinem Mazúrem, tj. jednatelem společnosti, s nímž je v současné době vedeno trestní řízení pro podezření spáchání trestného činu kráčení daně. Nadto, kdyby žalobkyně

skutečně v roce 2017 negenerovala žádný zisk, není ani tato skutečnost důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť nic nevypovídá o struktuře jejího majetku a jejích skutečných majetkových poměrech.

[4] Jako nevěrohodné se dle soudu jeví též tvrzení žalobkyně, že Komerční banka zesplatnila podnikatelský úvěr z důvodu neplacení splátek, a s žalobkyní je proto vedeno exekuční řízení. Žalobkyně sice doložila vyrozumění o zahájení exekuce, oprávněným zde však není uvedena Komerční banka, nýbrž Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky. Vymáhaná částka ve výši 51.708,31 Kč je navíc dle soudu přiměřená majetkovým poměrům žalobkyně, pokud nahlédnutím do obchodního rejstříku soud zjistil, že její základní kapitál činí 200.000 Kč.

[5] Městský soud rovněž přihlédl k tomu, že je žalobkyně vlastněna jediným společníkem, který je zároveň jejím jediným jednatelem. Ten je povinen vyvíjet činnost v zájmu a ve prospěch žalobkyně, s čímž souvisí rovněž činnost směřující ke generování zisku, jako základního účelu, pro který je korporace zakládána. Pokud tedy žalobkyně dlouhodobě nevykazuje žádný zisk, lze dle názoru soudu spravedlivě požadovat po společníkovi žalobkyně, aby za ni soudní poplatek uhradil.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Žalobkyně (stěžovatelka) podala proti usnesení městského soudu kasační stížnost, ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení jako nezákonné zrušil a vrátil věc městskému soudu k dalšímu řízení.

[7] Namítla, že pokud zákon přímo neurčuje povinnost právnické osoby dokládat majetkové poměry společníka, je potom v zájmu spravedlivého procesu, aby tento požadavek soud včas stěžovatelce předložil, aby mu mohla dokázat skutečnost, že ani osoba společníka nemá v současné době přijatelné majetkové poměry k úhradě soudních poplatků za právnickou osobu. Předložení důkazů o majetkových poměrech soud neumožnil ani samotnému společníkovi. Stěžovatelka nemá povinnost dle zákona ve své situaci žádat úhradu soudního poplatku od společníka, neboť není povinna se zadlužovat. Rovněž společník není povinen se zadlužovat z důvodu úhrady soudních poplatků za stěžovatelku.

[8] Soud nesprávně odmítl osvobodit stěžovatelku od soudních poplatků ve výjimečné situaci, v níž to byly právě orgány veřejné moci, které negativně a zřejmě i nezákonně zasáhly do majetkových práv stěžovatelky, jež není schopná dále běžného provozu. Odůvodnění soudu, že právnická osoba nemůže být dlouhodobě schopna existovat bez dostatečného majetkového zázemí, neobstojí, pokud právě orgány veřejné moci majetek a zázemí stěžovatelky zadržely, a další majetek odmítají v peněžitém plnění uhradit.

[9] V souvislosti s výhradami soudu ohledně předloženého přiznání k dani z příjmů právnických osob stěžovatelka uvedla, že je dle zákona povinna podávat daňové přiznání výhradně elektronicky prostřednictvím datové schránky, nelze proto očekávat, že by daňové přiznání obsahovalo otisk úředního razítka. Řádky 8 – 12 daňového přiznání se vyplňují v případě zastoupení jinou osobou, než je osoba jednatele. Jednatel Martin Mazúr má právo a povinnost podepisovat za stěžovatelku daňová přiznání, toto právo nebylo této osobě žádným soudem odebráno. Soud odůvodněním svého rozhodnutí porušil ústavní právo stěžovatelky na presumpci neviny jejího jednatele, neboť její jednatel je sice trestně stíhán, nebyl však pravomocně odsouzen. Nelze souhlasit ani s konstatováním soudu, že daňové přiznání nic nevypovídá o majetkové struktuře daňového subjektu. Naopak obsahuje rovněž údaje o majetku daňového

subjektu v příslušném zdaňovacím období a je třeba jej považovat za řádný důkaz a věrohodný ukazatel jak příjmů právnické osoby, tak i stavu jejího majetku.

[10] Soud měl stěžovatelku upozornit na skutečnost, že mu zaslala v příloze exekuční vyrozumění od zdravotní pojišťovny, a vyžádat si od ní vyrozumění o exekuci od Komerční banky a.s., které stěžovatelka zmiňovala ve své žádosti. To převyšuje částku základního kapitálu stěžovatelky.

[11] Stěžovatelka rovněž namítla, že soud nevyhodnotil skutkové okolnosti komplexně, pokud nepřihlédl k tomu, že stěžovatelka má v policejním a soudním zajištění veškerý hmotný majetek, a nebyl jí vrácen ani odpočet DPH od finančního úřadu. Soud měl nahlédnout i do exekučního rejstříku, kde by zjistil mnohem vyšší exekvované částky než je základní jmění stěžovatelky. Soud tedy řádně neprozkoumal majetkové poměry stěžovatelky ani jejího společníka.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“

[15] Na úvod Nejvyšší správní soud poznamenává, že individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale umožnit přístup k soudu. Účastník řízení žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v prvé řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady. Povinnost doložit nedostatek prostředků je tedy jednoznačně na účastníkovi řízení. Pokud ji nesplní, soud nezjišťuje majetkové možnosti účastníka z úřední povinnosti (rozsudky ze dne 8. 7. 2011, č. j. 3 Ads 80/2011 – 122, nebo ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, č. 537/2005 Sb. NSS). Nevěrohodnost nebo neúplnost tvrzení účastníka ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje vyhovění žádosti (např. rozsudek ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, č. 1962/2010 Sb. NSS). Předpokladem ovšem je, že soud žadatele v tomto směru řádně poučí (viz rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2008, č.j. 1 As 63/2008 – 34). Typicky soud zasílá žadateli k vyplnění formulář týkající se jeho majetkových poměrů a poučí ho, že ho stíhá břemeno tvrzení i důkazní, a proto neunese-li jej, bude jeho žádost zamítnuta.

[16] Ze spisové dokumentace je patrné, že městský soud usnesením ze dne 23. 11. 2018 stěžovatelku vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 3.000 Kč ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení. Zároveň ji poučil o následcích nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě a o možnosti podat žádost o osvobození od soudních poplatků. Ve stanovené

lhůtě stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků. Uvedla, že z důvodu nezákonného úředního postupu nemůže vykonávat žádnou činnost, kterou by mohla dosáhnout alespoň drobný zisk. Dále tvrdila, že nemá žádné příjmy za rok 2017, což doložila přiznáním k dani z příjmů právnických osob za tento rok. Finanční úřad pro hl. m. Prahu dle stěžovatelky vydal nezákonné platební výměry, proti nimž stěžovatelka průběžně podává žaloby, jak dokládá napadené rozhodnutí žalovaného. Orgány činné v trestním řízení z důvodu podezření z krácení daně jejím jednatelem odebraly a zajistily dne 16. 6. 2015 všechna aktiva stěžovatelky. Komerční banka stěžovatelce zesplatnila podnikatelský úvěr z důvodu neplacení splátek, proti stěžovatelce je proto vedeno exekuční řízení, což stěžovatelka doložila Vyrozuměním o zahájení exekuce (k žádosti ovšem přiložila vyrozumění o zahájení exekuce, kde vystupovala jako oprávněná Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky). Shrnula, že má nulové příjmy, majetek má v zajištění, finanční správa odmítá uhradit nadměrný odpočet DPH. Městský soud na základě těchto tvrzení a předložených důkazů napadeným rozhodnutím stěžovatelce nepřiznal osvobození od soudních poplatků z důvodu, že se jí nepodařilo prokázat nedostatečnost prostředků.

[17] Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovatelce, že městský soud nedostatečně zkoumal její majetkové poměry. Pokud totiž měl pochybnosti o věrohodnosti jí tvrzených skutečností, považoval její tvrzení za nedostatečně podložené a postrádal avizované vyrozumění o zahájení exekuce, kde jako oprávněná vystupuje stěžovatelkou uváděná Komerční banka, měl stěžovatelku vyzvat k doložení jejích tvrzení, resp. ji poučit o neúplnosti její žádosti. To však soud neučinil a místo toho její žádosti nevyhověl, aniž by jí umožnil doplnit a doložit její tvrzení. Z výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu přitom vyplývá, že jestliže soud považuje žadatelova tvrzení za nedostatečně konkrétní či nepodložená, může jeho žádost zamítnout jen za situace, pokud byl žadatel o své povinnosti tvrdit a doložit svoji nemajetnost náležitě poučen.

[18] V dalším řízení proto bude na městském soudu, aby stěžovatelku dodatečně vyzval ke konkrétnějšímu prokázání jejích majetkových poměrů, případně i finanční situace jejího jediného společníka, a doložení jí tvrzených skutečností.

[19] Městskému soudu lze nicméně přisvědčit, že daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob nelze považovat za dostatečný průkaz její aktuální majetkové situace. Tu by bylo vhodnější prokázat v případě podnikající právnické osoby typicky účetnictvím, zejména účetní závěrkou a výkazem zisků a ztrát. Rozhodující pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků totiž je, zda má žadatel k dispozici finanční prostředky (v pokladně, na bankovním účtu) či jiný majetek (zejména pak drobný majetek, zásoby) nebo pohledávky, jejichž prodejem či vymožením by mohl získat prostředky ve výši dostačující pro úhradu soudního poplatku. Tyto údaje však nelze zjistit z daňového přiznání, a proto musí být doloženy účetnictvím (k tomu viz rozsudek NSS ze dne 15. 12. 2011, č. j. 1 As 126/2011 - 304). Není proto nutno se dále zabývat otázkou, zda daňové přiznání předložené stěžovatelkou mělo městským soudem vytýkané nedostatky.

[20] Městský soud rovněž nepochybil, pokud uvedl, že soudní poplatek mohl za stěžovatelku případně zaplatit její jediný společník, který je zároveň jejím jediným jednatelem. Nejvyšší správní soud již ve své judikatuře potvrdil, že (nejen) u těchto tzv. jednočlenných společností s ručením omezeným, je možno tímto způsobem zohlednit úzkou faktickou i finanční vazbu mezi obchodní společností a jejím společníkem (viz výše cit. rozsudek č. j. 1 As 126/2011 - 304). V posuzované věci však městský soud neměl žádné indicie o tom, že jednatel stěžovatelky sám disponuje dostatečnými finančními prostředky k úhradě soudního poplatku za stěžovatelku.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud tedy napadené rozhodnutí městského soudu dle § 110 odstavce 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odstavec 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2019

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu